

Moda Tasarımında Süreç Önerisi ve Uygulama Çalışması: Geleneksel Zıbın Giysisi Örneği

Process Suggestion and Application Study in Fashion Design: Example of Traditional Zıbın Clothing

Asuman YILMAZ FİLİZ¹

¹Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Bölümü, Konya, Türkiye

Hatice HARMANKAYA²

²Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Moda Tasarımı Bölümü, Konya, Türkiye

ÖZ

Gelişen teknolojiyle beraber materyallerin de zenginleşmesiyle farklı boyutlarda ele alınan moda tasarımında, zaman zaman eskiye dönüş yaşanmakta ve bu dönüş pek çok zaman kültürel değerler sayesinde olmaktadır. Bir toplumun ayakta kalması ancak kültürünü yaşatmasıyla mümkün olur. Geleneksel giysiler de bu kültür unsurlarından biridir ve yaşatılması gerekmektedir. Tasarım geliştirme süreçlerinin uygulanmasıyla oluşturulan bu çalışmada, çeşitli alanların (grafik, endüstri ürünleri, mühendislik, bilgisayar teknolojileri, mimarlık, moda) tasarım modelleri incelenmiş ve son olarak moda tasarımı alanı için yeni bir tasarım modeli önerisi geliştirilmiştir. Bu öneri doğrultusunda Kocaeli geleneksel giysileri arasında yer alan “zıbın” giysi türü ele alınarak bu giysinin renk, süsleme, kalıp ve malzeme özellikleri incelenip yeni tasarımlar oluşturulmuştur. Araştırmanın amacı, bir koleksiyonun hazırlanma sürecinde uygulanan mevcut tasarım süreci modellerini inceleyerek yeni bir tasarım süreci önerisi ortaya koymak ve bu öneriyi geleneksel öğeler barındıran bir giysi koleksiyonu üzerinden örneklemektir. Koleksiyon teması oluşturulurken betimsel yöntem kapsamında durum (örnek olay) çalışması; koleksiyon sürecinde ise eylem araştırması yöntemi uygulanan bu araştırmanın örnekleme kritik durum örnekleme tekniği kullanılarak seçilmiştir. Çalışma; geleneksel değerleri kaybetmemek, giderek farklı bakış açıları kazanan giysi tasarımlarında etnik kökenleri işleyerek farklı ve özgün giysi tasarımları oluşturmak, belli bir hedef kitleye sahip olarak sektörü ve pazarı ilgi çekici kılmak, bu alanda çalışma yapacak tasarımcılara örnek bir çalışma sunmak ve çeşitli tasarım alanlarıyla ortak beslenen bir çalışma oluşturmak adına önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Moda Tasarımı, Giysi Tasarım Süreci, Tasarım Modelleri, Koleksiyon Hazırlama, Geleneksel Giysi

ABSTRACT

In fashion design, which is handled in different dimensions with the enrichment of materials with the developing technology, there is a return to the past from time to time and this return is often thanks to cultural values. A society can only survive if it keeps its culture alive. Traditional clothing is one of these cultural elements and should be kept alive. In this study, which was created by applying design development processes, design models of various fields (graphics, industrial products, engineering, computer technologies, architecture, fashion) were examined and finally a new design model proposal was developed for the field of fashion design. In line with this proposal, the "zıbın" garment type, which is among the traditional garments of Kocaeli, was taken into consideration and new designs were created by examining the color, ornamentation, pattern and material properties of this garment. The aim of the research is to propose a new design process proposal by examining the existing design process models applied in the preparation process of a collection and to exemplify this proposal through a garment collection with traditional elements. The sample of this research, in which case study method was applied within the scope of descriptive method while creating the collection theme and action research method was applied in the collection process, was selected using critical case sampling technique. The study is important in order not to lose traditional values, to create different and unique clothing designs by processing ethnic origins in clothing designs that are gaining different perspectives, to make the sector and the market interesting by having a certain target audience, to present an exemplary study to designers who will work in this field and to create a study that feeds in common with various design fields.

Keywords: Fashion Design, Garment Design Process, Design Models, Collection Preparation, Traditional Clothing

Açıklama/Description (Bu çalışma "Geleneksel Giysilerden Hareketle Yeni Tasarımların Oluşturulması: Kocaeli Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir. / This study is derived from the master's thesis titled "Creating new designs on the basis of traditional clothes: Example of Kocaeli")

Geliş Tarihi/Received 15.08.2024
Revizyon Talebi/Revision Requested 06.03.2025
Son Revizyon/Last Revision 11.03.2025
Kabul Tarihi/Accepted 14.03.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 27.03.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Asuman YILMAZ FİLİZ

E-mail: asumanyilmaz@hotmail.com

Cite this article: Yılmaz Filiz, A., Harmankaya, H. (2025). Process suggestion and application study in fashion design: Example of traditional Zıbın clothing. *Art Vision*, 31(54), 37-47.

<https://doi.org/10.32547/artvision.1533869>

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Tasarım var olandan sentezlenen, yeni ve özgün kavramları bünyesinde barındıran yaratıcı bir süreçtir. Yeniliğe ulaşma aşamasında mevcut olan teknoloji ve bilgiyi dönüştürerek kullanır. Tüm yaratıcı ve yeni fikirler iyi düşünülmüş, planlanmış ve yürütülmüş bir süreç sonucunda yenilik ve buluş ile sonuçlanabilir (Heufler, 2004, s. 16). Pres & Cooper (2007) tasarımcının bir problemi çözme ya da yeni bir fikri projelendirme için 3 aşamaya ihtiyaç duyduğunu öne sürmektedir. Bunlar “araştırma-analiz, kavram oluşturma-tasarlama ve uygulama-üretim aşamaları” şeklinde sıralanabilir. Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı gibi tasarım; sistematik süreçler doğrultusunda meydana gelmektedir. Uygulama alanına göre farklılık gösterse de temelinde benzer süreçlere sahiptir.

Tasarımın uygulandığı alanlar arasında önemli bir değere sahip olan moda ve giyim sektörü, küreselleşmenin ve küresel ekonominin büyümesiyle dramatik bir artışa tanık olan dinamik ve sürekli gelişen bir endüstri dalı haline gelmiştir (Guercini vd., 2018). Bu durum rekabet ortamının yüksek etkiye sahip olduğu sektörde yeni arayışları gerekli kılmaktadır. Bu sebeple moda tasarımcıları ve tasarım departmanları tasarımlarına gerek malzeme, süsleme, dikiş özelliği; gerekse farklı etkileşimler, farklı tasarım yöntemleri gibi yenilikler getirme konusunda çalışmalar yapmaktadır. Rekabet ortamı dinamik tutulurken; tasarımların işlevselliğini kaybetmemesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Lee (2005) giysi tasımındaki amacı bedenini giysi sayesinde donanımlı ve güçlü hale getirilmesi olarak belirtmektedir (s. 10). Tasarımcının nihai hedefi tasarım detaylarıyla giysileri kullanışlı hale getirmek olmalıdır. Bununla beraber moda tasarımının disiplinler arası bir alan olduğu, sanat ve pek çok tasarım alanıyla etkileşim halinde bulunduğu da aşikardır. Modanın gerek tema seçiminde, gerekse malzeme kullanımında farklı alanlardan beslenerek geliştiği söylenebilir. Özellikle malzeme kullanımında oldukça geniş bir yelpazesi bulunmaktadır. Moda tasarımcısı, anlatım ve üretim olanaklarını geliştirirken, tasarladığı giysiye özgün yorumlar katarken sadece kumaş değil farklı materyallere de yönelebilmektedir. Farklı bakış açıları ve yeni düşünce tarzları disiplinler arası yaklaşımlarla çeşitlenerek zenginlik kazanmaktadır (Hakan-Verdu-Martinez, 2012, s. 168).

Moda tasarımında tasarım süreçleri doğrultusunda giysi koleksiyonları hazırlanmaktadır. Koleksiyon hazırlama, giysiyi tasarlama ve oluşturma sürecidir. Bir diğer ifadeyle koleksiyon, ürüne ulaşırken izlenen yoldur. Hazırlanan koleksiyon bir firma için olabilirken; kişiye özel giyim için de oluşturulabilir. Koleksiyonu oluştururken çeşitli yöntemler kullanılabilir. Jones (2009) bazı güçlü yönlendirici fikirler olduğunda en iyilerinin seçilmesini ve bunların hikayeleştirilerek gruplanması, daha sonra metodik bir

şekilde fikirler ve çizimler üzerinde bunları genişleterek farklı oranlar, yakalar, kol şekilleri, bağlar vs. deneyerek önden, arkadan ve yandan görünüşü göz önünde bulundurarak çalışılması gerektiğini düşünmektedir (s. 91). Giyim endüstrisinde koleksiyon hazırlama süreci, her işletmenin kendi çalışma stratejisine göre farklılık göstermektedir. Fakat izlenen yollar nasıl olursa olsun, temel işlem aşamaları birbirine yakındır. Bu süreçte en önemli görevi tasarım bölümü yüklenir. Çünkü, tasarım bölümü koleksiyonu hazırlamak için stiller oluşturur, örnek (prototip) giysileri dener, üretime hazır hale getirir (Cooklin, 1991, s. 289).

Koleksiyonun hazırlanması için bir temadan yola çıkılır. Bu tema bazen tamamen bağımsız, bazen bir konuya dikkat çekmek için, bazen inanç ve değerleri korumak adına belirlenebilmektedir. Kültürel değerleri yaşatmak milletlerin var olabilmesi ve varlığını sürdürmesi adına önem taşımaktadır. Dexter-Lord (1999) kültürü ‘Geçmişten bugüne kadar ulaşılmış gelenekler, yaşam stilleri, alışkanlıklar gibi manevi değerler ile tarihi yapıtlar, el sanatları, yemek, giyim gibi maddi nitelik taşıyan, bir dönemi farklı çerçeveden anlatan olgular bütünü ya da bir toplumu ayakta tutan ve o toplumun yaşam felsefesini yansıtan değerler toplamı’ olarak ifade etmektedir. Küreselleşmeyle beraber kültürlerin de yayılmasından söz etmek mümkündür. Fakat bu durum her zaman olumlu sonuçlar doğurmaz. Zira bazı milletlerde küreselleşme sonrası bozulmalar, yozlaşmalar yani köktencilik görülebilmektedir (Uğurlu & Koca, 2011, s. 1294). Kültürel öğeler arasında sıralanan el sanatları ve giyim kuşam kültürü; yapıldığı dönemin yaşam biçimini, estetik görüşlerini ortaya koyması bakımından önem taşır (Koç & Pamuk, 2003, s. 243). Bir toplumun tarihi süreci içinde kullanmış olduğu giysiler, o toplumun geleneksel giysileri haline gelir. Örf-adetlerin, geleneklerin, göreneklerin giyim üzerinde etkisi büyüktür. Geleneksel giysiler manevi değerleri üstünde taşıyan ve toplumların teknoloji, sosyal yapı ve ekonomisini etkileyen değerlerdir. Türklerin geleneksel giyimlerinin de coğrafi alanlara göre tarihi geçişini ve etkileşimde bulunduğu kültürleri değerlendirmek önem taşımaktadır (Bedük & Bilki-Harmankaya, 2010, s. 680). Zira Türk kültürünü anlayabilmek için önemli kültür göstergelerinden olan giyimi incelemek ve Türk dünyasında hangi giysi parçalarının nasıl yer edindiğini bilmek önemlidir (Duman, 2009, s. 226). Türkiye’nin zengin bir kültüre sahip olması ve köklü tarihi dünya modasına ilham verecek kadar geniştir. Ve bu durum giderek hazır giyim üretimi ve moda alanlarında yer almakta ve Türk firmaları için bir başarı göstergesi olmaktadır (İşbilen, 2005, s. 24). Modaya ilham olmasının yanı sıra Türk giyim biçimlerinin gelecek nesillere aktarılması ve unutulmaması konusunda bilinçli olunması da gerekmektedir. Bu sebeple tasarımcıların geleneksel giysileri modernize ederek günlük yaşama aktarmaları önemlidir (Polat, 2023, s. 17). Kültürel unsurlar tasarımın bir yönü

olarak kullanıldığı taktirde küresel pazarda da katma değeri yüksek ürünlerin ortaya çıkmasını sağlayabilir (Paralı & Çakır, 2023, s. 125).

Gerek kültürel değerlerin çeşitliliği gerekse toplumun üzerinde yaşadığı coğrafyanın farklı yapı ve iklimlerde olması geleneksel değerlerde çeşitliliğe sebep olmaktadır. Bu sebeple kültürel değerler incelenirken genellikle bölgesel değerlendirmeler yapılmaktadır. Araştırmada inceleme alanı olarak Kocaeli ili tercih edilmiştir. Kocaeli, birçok Türk topluluğunun farklı şehirlerden göç etmesiyle mozaik niteliği taşıyan bir ildir. Kültürel özellikleri açısından değerlendirildiğinde de gerek Batıya yakınlığı gerekse İstanbul'a yakınlığından kaynaklı kendine has bir yapısı bulunmaktadır (Genç, 2008, s. 13). Fakat her ne kadar kendine has bir kültürü varsa da göçler nedeniyle ilde kültür ve nüfus çeşitlilikleri söz konusu olmuştur. Farklı bölgelerden aldığı göçler giyim kuşama da yansımıştır. Özellikle göçmenlerin yerleştiği bölgelerde bu durum daha fazla göze çarpmaktadır. 1960'lara kadar ilde geleneksel giysiler hâkim olmuş fakat çeşitli şekillerde gözlenmiştir. Örneğin Abaza, Çerkez ve Gürcülerin giyiminde Kafkas etkisi yer almaktadır. Fakat yine de bölgeye hâkim olan bir geleneksel giysi kültürü mevcuttur. Kocaeli ili yerlileri olarak adlandırılan "Manav" giysileri sayesinde belirgin bir giysi yapısı oluşmuştur. Ve hatta günümüzde dahi köylerde yaşayan orta yaş ve üstü kadınlarda bu geleneksel giysi kullanımıyla karşılaşabilmektedir (Pehlevan vd., 2008, s. 116). Bu giyim genelde iç göynek, cepken ve şalvar şeklinde göze çarpmaktadır. Cepkenin içine giyilen giyilen göynek çoğunlukla yöreye özgü dokunan 'Kandıra Bezi'nden yapılmaktadır. Alt beden giysisi olan şalvar ise; Kocaeli'nde sıkça rastlanan bir giysi türüdür.

Literatürde kültürel öğeler kapsamında geleneksel giysi, aksesuar ve desenlerden yola çıkılarak oluşturulan giysi tasarım süreçlerinin incelendiği araştırmalar mevcuttur. Öngen (2016) araştırmasında, geleneksel öğelerden yola çıkarak tasarımlarını oluşturan ve bu oluşumu giyilebilir sanat yaklaşımıyla uygulayan tasarımcıları incelemiştir. Yergesova & Göklüberk-Özlü (2016) Kazak kadın giysileri doğrultusunda geliştirdikleri giysi modellerini sundukları çalışmalarında geleneksel unsurların kullanımının tasarımcılara farklı bakış açısı kazandıracağı ve tasarımlara özgün değer katacağını savunmuşlardır (s. 92-93). Farklı bir değerlendirme olarak Mangır & Harmankaya (2023) geleneksel Çerkez kadın giysilerinden esinlenerek oluşturdukları araştırma sonucunda kültürel unsurları bozma kaygısıyla yapılan tasarımların yaratıcılığın sınırlandırılması konusunda olumsuz bir etki yarattığı fikrine ulaşmışlardır (s. 199). Conti & Vacca (2008) yerel ekonomilerin gelişimi ve desteği için bir kaynak olması, kültürel kimliklerin ve tasarım süreçlerinin değerinin anlaşılması ve üretim bilgisinin artmasına yardımcı olması amacıyla geleneksel tekstil ve moda tasarımı konulu

çalışmalarını planlamış ve yürütmüşlerdir. Bununla beraber geleneksel öğelerden yola çıkılarak oluşturulan giysi tasarımlarının hitap ettiği hedef kitleler de farklılık göstermektedir. Koca (2018) moda tasarımında kültürel öğelerden beslenme konusunda tasarımcıların görüşlerini incelediği araştırmasında; bu tür tasarımlara gençlerin itibar etmediği, bu tasarımların orta yaş ve üzeri müşterilerin ilgisini çektiği sonucuna ulaşmıştır (s. 114). Bu duruma farklı bir bakış açısı kazandırma ilkesiyle yola çıkan Paralı & Mangır (2024) çintemani motifinden yola çıkarak genç tüketicilere yönelik dijital bir giysi koleksiyonu oluşturmuş, genç tüketicilerin kültür öğelerine aşinalık kazanmaları konusunda fikir sunmuşlardır.

Yöntem

Araştırmada ele alınan tasarım modelleri ve kaynak verileri belgesel taramalar sonucu elde edilmiştir. Çeşitli bilim dallarına ait tasarım süreçleri incelenerek moda tasarımı alanı için yeni bir süreç önerisi geliştirilmiştir. Mimari, bilgisayar, grafik tasarımı gibi alanlarda yer alan altı adet (Cross (2000), Pahl ve Beitz (1996), Portioli-Staudacher vd. (2003), March (1984), Brigitte Borja De Mozota (2005), French (1999)) tasarım modeli, moda tasarımı alanında ise koleksiyon hazırlamaya yönelik dört adet (CH Lin CH Twu, Koca vd. (2009), Çivitçi (2004), Dal & Gürpınar (2010)) tasarım modeli incelenerek sentez yapılmıştır. Araştırmada modellere ait ortak özellikler belirlenerek moda tasarımına yönelik yeni bir süreç önerisi geliştirilmiştir. Bu süreç 'Ön Hazırlık Aşamaları' maddesi altında ikiye ayrılmaktadır. İlk madde olan 'Genel Hazırlıklar', beş basamaktan; 'Detay Hazırlıkları' ise üç basamaktan oluşmaktadır. Bu aşamaları 'Oluşturma Süreci' takip etmektedir ve bu süreç dört basamakta incelenmektedir. Son olarak 'Sonuçlandırma' ana başlığı altında verilen üç maddeyle süreç tamamlanmaktadır.

Araştırmada bu sürecin temasını geleneksel giysiler oluşturmaktadır. Koleksiyonun temasını oluşturan birinci bölümde betimsel yöntem kapsamında durum (örnek olay) çalışması; koleksiyon sürecinin uygulandığı ikinci bölümde ise eylem araştırması uygulanmıştır. Doküman incelemesi kapsamında tasarım modellerinin incelendiği ve yeni bir model önerisi geliştirilerek uygulamaya geçildiği eylem araştırması; uygulamayı yapan bireylerin araştırma sürecine doğrudan katılım sağlayarak ilk elden öğrenmeyi ve onu uygulamayı sağlar. Ayrıca araştırma gerçek dünya içinde yürütüldüğü için var olan sorunları çözer ve araştırmaya doğrudan katılım sonucunda ulaşılan çözümler uygulamaya aktarılma sürecinde direnci ortadan kaldırır (Aksoy, 2003, s. 478).

Araştırmanın evrenini Kocaeli ili özel koleksiyonlarında bulunan geleneksel kadın giysileri; örneklemini ise kritik durum örnekleme tekniği kullanılarak seçilen 'zıbin' adlı geleneksel kadın giysisi oluşturmaktadır. Seçilen geleneksel

giysi türünden bir koleksiyon oluşturulmuş, koleksiyonu oluşturma süreci tüm basamaklarıyla örnek uygulama üzerinden incelenmiştir.

Bulgular

Araştırmanın ilk aşamasında ele alınan tasarım süreçleri incelenerek belirtke tablosunda karşılaştırmalı olarak özetlenmiştir.

Tablo 1

Tasarım Süreçleri Belirtke Tablosu

	Araştırma/ Pazar Arş.	Görev/Ödev Belirleme	Ayrıntılı Süreç	Geriden Beslenme	Döngü	Maliyet Hesabı	Üretim
Cross (2000)	✓			✓			✓
Pahl ve Beitz (1996)		✓	✓				✓
Staudacher vd. (2003)						✓	✓
March (1984)					✓		✓
Brigitte Borja De Mozota (2005)	✓						✓
French (1999)				✓			
CH Lin CH Twu			✓				
Koca vd. (2009)	✓					✓	
Çivitçi (2004)	✓		✓			✓	✓
Dal ve Gürpınar (2010)	✓		✓	✓			

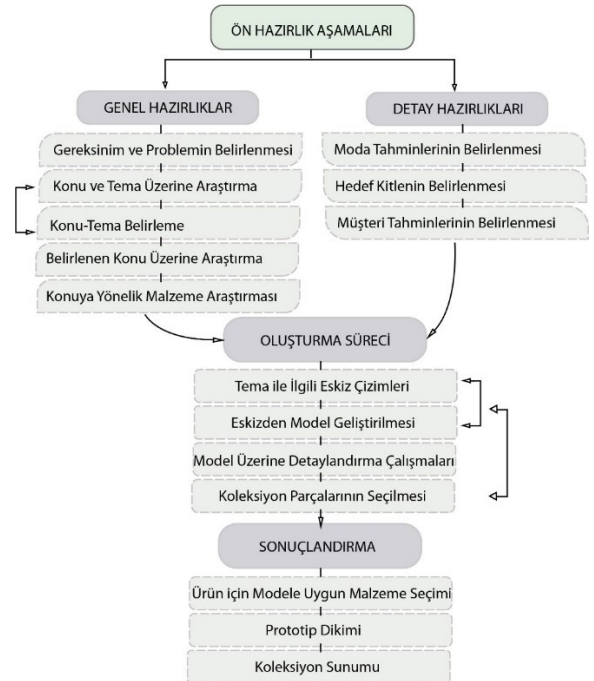
Tasarım modellerini genel olarak değerlendirmek gerekirse; tüm tasarım modellerinde bir öncelik belirlenmiş ve bu aşama şematik hale getirilerek bir sonuca varılmıştır. Bazı modellerde tasarım süreci en genel hatlarıyla ele alınırken; bazılarında ise ayrıntılara girilmiştir. Şemalar; bir kısmında tek basamak halinde verilmiş, diğerlerinde ise belli maddelerin alt başlıkları halinde oluşturulmuştur. Modellerin genelinde sonuca üretimle varılmıştır. Karşılaştırmalı olarak değerlendirilirse; Cross, Brigitte Borja De Mozota, Koca vd. süreci araştırma ile başlatmışlardır. Çivitçi, Dal ve Gürpınar bu aşamayı Pazar araştırması olarak özelleştirmişlerdir. Pahl ve Beitz ve French ise süreci ihtiyaçlar ve ödevleri belirlemek olarak başlatmışlardır. Cross, Staudacher vd., Brigitte Borja De Mozota, French, Koca vd. süreci aşamalar halinde sonuca götürerek oluştururken; Pahl ve Beitz, March, CH Lin ve CH Twu, Dal ve Gürpınar ve Çivitçi ise belli bölümler altında çeşitli maddelerin incelenmesi şeklinde süreci hazırlamışlardır. Cross, March, Brigitte Borja De Mozota süreci oldukça kısa ve net tutmuşlardır. Diğerleri ise detaya girerek süreci ayrıntılı bir şekilde sonuca ulaştırmışlardır. Dal ve Gürpınar ile Cross ve French' in modellerinde geriye dönüş, geriden beslenme ve sürecin irdelenerek yinelenmesi söz konusudur. Diğer modellerde süreç doğrudan sonuca giderek işler. Tüm modellerden farklı olarak March' in modelinde belli bir akış yerine bir döngü söz konusudur.

Dolayısıyla süreç bu döngüyle birbirini destekleyerek ilerler. Ortak özellik olarak hepsinde başlangıçta görevi ya da ödevi belirleyip araştırmaya gidilmesi söz konusudur. Bunun yanında tüm modeller, belli bir aşama sonucunda gerçekleştirme ve değerlendirmeyi ön görmektedir. Bunlarla beraber French' in model önerisi dışındaki tüm modellerde amaç ürünü üretim boyutuna taşımaktır. Fakat French sadece tasarım sürecini ve tasarlanan nesnenin kâğıt üzerindeki haline ulaşmasını hedefleyerek ürünü üretim kısmına taşımamıştır. Staudacher vd., Koca vd. ve Çivitçi' nin modellerinde maliyet hesapları ele alınırken, diğer modellerde özel olarak maliyet hesaplarına değinilmemiştir. Koca vd., French ve CH Lin CH Twu tasarım bazlı bir model oluştururken; diğer modeller sektöre ve ürün üretimine yönelik hazırlanmıştır.

İncelen modellerden yola çıkılarak, yeni modelin aşamaları tespit edilmiştir. Buna göre;

- Çıkış noktası probleme yönelik olarak belirlenecektir,
- Çeşitli ana aşamaların altında alt maddeler oluşturulması uygun bulunmuştur,
- Ağırlık ürünün tasarım boyutuna verilecektir,
- Tüm aşamalarda tasarım süreci ince ayrıntılarıyla net bir şekilde verilecektir,
- Model geri dönüşlerden beslenerek oluşturulacaktır,
- Sonucu üretime dayandırılacaktır.

Moda tasarımı alanı için geliştirilen Tasarım Süreci aşağıdaki gibidir:

Görsel 1. Geliştirilen Tasarım Modeli

Önerilen tasarım süreci doğrultusunda geliştirilen ve üretilen örnek tasarım aşamaları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Ön Hazırlık Süreci

1.1. Genel Hazırlıklar

1.1.1. Gereksinim ve Problemin Belirlenmesi

Tasarım süreci problemin belirlenmesi adına iki açıdan incelenebilir. Bunların ilki maddi boyut yani tasarımı genel hatlarıyla ele almaktır. Bir koleksiyonu oluşturmadan önce ne tarz giysiler tasarlamak ve satmak istendiğine, fiyat düzeyinin ne olacağına, kadın, erkek ya da çocuk giysisi mi tasarlanacağına karar verilmesi gerekmektedir. Bununla beraber bir marka için mi yoksa haute couture olarak mı tasarım yapılacağına belirlenmesine ihtiyaç vardır (Soger & Udale, 2013, s. 151). Diğer açıdan bakıldığında ise tasarım, gereksinim ve ihtiyaçlar doğrultusunda ele alınmalıdır. Bu da güncel gereksinimleri irdeleyerek, çözüm aranan sorunları inceleyerek, hedef kitlenin isteğine cevap vermeye çalışarak yapılabilir. Bu kısımda derin bir araştırmaya gidilir. Araştırmada kültürel varlıkların ve yöresel öğelerin değerini korumak ve moda tasarımı alanında yeni yaklaşımlar elde etmek gereksinimlerinden yola çıkılmıştır. Zamanla uzaklaşan kültürel değerleri ele alarak gündeme getirmek, gerekirse yorumlamak ama özünden kopmamak bir gerekliliktir. Çalışılan koleksiyon sürecinde bu düşünce geliştirilerek işlenmiştir.

1.1.2. Konu ve Tema Üzerine Araştırma

Tema, geniş anlamıyla giysilerin görüntüsüne doğrudan etki eden görsel ya da yazılı kaynak olarak tanımlanabilir. Konsept, giysilerin ne şekilde tasarlanacağını belirten bir yöntem bilimdir (Soger & Udale, 2013, s. 14). Giysi koleksiyonu hazırlamada gereksinim ve problemler belirlendikten sonra çalışılacak konu ve tema araştırmasına gidilir. Koleksiyonun teması doğrudan giysiye etki etmektedir. Giysi üzerinde temanın etkileri görülmektedir. Koleksiyon parçalarının bütünlük sağlamasında tema büyük bir etkendir. Koleksiyon için tema seçerken dikkat edilmesi gereken, bunların ilk önce yön bilgiye yanıt verebilmesi ve kişiyi yaratıcılığa teşvik etmesidir. Sözcükler ve imgeler zaten beyin fırtınasında ortaya çıkarılmıştır. Bunlar olası bir konsept ve temada kullanılacak fikirlerin toparlanmasına yardımcı olmaktadır (Seivewright, 2013, s. 46). Araştırmada toplumsal konulara değinmek adına geniş bir araştırmaya gidilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalar incelenmiş, çeşitli literatür çalışmaları üzerinde durulmuş, eksik ve ortak yönler belirlenerek konu saptanmaya çalışılmıştır.

1.1.3. Konu-Tema Belirleme

Koleksiyonda belirlenen tema, ilham kaynağının kendisidir. Koleksiyon çalışmalarında temayı belirlemek, yola çıkış ve ilerleyiş için önemlidir. Konu ve tema araştırması oldukça uzun ve dikkat isteyen bir süreç gerektirmektedir. Gereğine göre tüm araştırmalar, incelemeler yapılır ve en uygun görülen konular üzerinde durulur. Sonuç olarak elde edilen

tüm veriler göz önüne alınır ve en yatkın olanı belirlenir. Konuyu belirlemede yine gereksinimler hedef olmalıdır. Bu aşamada şayet tatmin edici bir konuya varılamadıysa ikinci maddeye geri dönüş yapılır ve tekrar konu araştırmasına gidilir. Yapılan araştırmada konu geleneksel giysiler (Kocaeli ili özel koleksiyonlarında bulunan kadın giysileri) ele alınarak günümüz giysilerine uygun model tasarımları yapılması olarak belirlenmiştir.

1.1.4. Belirlenen Konu Üzerine Araştırma

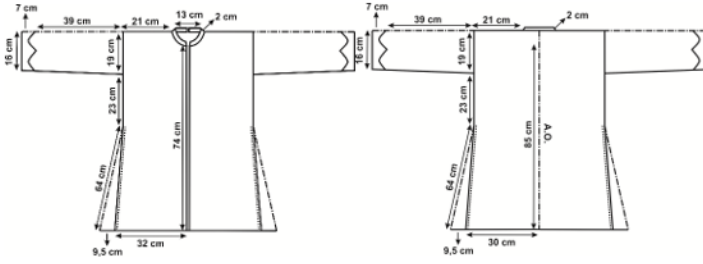
Bu kısımda 1.1.3. maddede belirlenmiş olan konu ile ilgili ayrıntılı araştırmalar yapılır. Konu irdelenir, olumlu olumsuz yönleri değerlendirilir, konuyla ilgili görsel, yazılı vb. tüm kaynaklar üzerinde durulur. Bu çalışmada Kocaeli ilinde bulunan özel koleksiyonlardaki yöresel giysiler araştırılmıştır. Bu giysiler arasından "zıbın" olarak adlandırılan tür ele alınmıştır. Bu giysi türünün fotoğrafları çekilmiş, kalıpları çıkarılmış, teknik çizimleri yapılmış, giysi süsleme özellikleri incelenmiştir.

Görsel 2. Zıbının Ön-Arka-İç Astar Görünümü

Giysinin ön bedeni, arka bedeni ve kolları lacivert zemin üzerine mavi, sarı, beyaz ve kırmızı renkli çiçeklerle oluşturulmuş basma (akfil kumaş) ile dikilmiştir. Kol ağzlarında ise aynı tür kumaşın kırmızı zemin üzerine olanı kullanılmıştır. Yöreyle has olan 'Kandıra bezi' nin üç farklı çeşidi, giysi astarında görülmektedir. Astarın ön bedeninde krem üzerine açık mavi çizgili, arka bedeninde yine krem zemin üzerine narçiçeği ve eflatun çizgili, kollarda ise krem rengi Kandıra bezi tercih edilmiştir. Lacivert ve beyaz pamuklu dikiş ipliği giysi süslemesinde yer almaktadır. Simetrik kesim özelliği görülen zıbın; önden açık, ilik düğmesizdir. Beden 'V' yaka şeklinde kesilmiş olup; 1,5 cm genişliğinde biye çalışılmıştır. Arka ortası kumaş katından oluşturulurken; omuzlarda dikiş uygulanmıştır. Giysi ön ve arka beden etek ucuna doğru çan kesilmiştir. Ayrıca etek ucunda genişliği arttırmak amacıyla kol altlarına kuş parçası eklenmiştir. Kol boyu uzundur ve takma kol olarak uygulanmıştır. Kol ağzlarına süsleme amaçlı ek parça takılmıştır. Giysinin tüm parçaları düz makinede dikilmiştir. Astar parçaları da düz makine dikişi ile hazırlanarak bedene birleştirilmiş ve süslemeye hazır hale getirilmiştir. Astar, zıbının kesim özelliklerini taşımaktadır, fakat arka beden etek ucuna doğru farklı bir kumaştan yama yapılmıştır. Giysi astarında üç farklı bez kullanılmıştır. Mevsimlik dış giyim olarak kullanılan zıbın, astar malzemesi olarak önem taşımaktadır. Giysiye, düz makinede boyuna dikişler

yapılarak süsleme özelliği kazandırılmıştır. Dikişler yaklaşık 2 cm aralıklarla, lacivert ve beyaz pamuklu dikiş ipliğiyle uygulanmıştır. Kol ağzlarına süsleme amaçlı, zigzag olarak kesilmiş kırmızı zeminli bir kumaş eklenmiştir.

Görsel 3. Zıbının Ön ve Arka Teknik Çizimi

1.1.5. Konuya Yönelik Malzeme Araştırması

Malzeme araştırması koleksiyon oluşturmada ön fikir oluşturma açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen malzemelerle çeşitli ön fikirler üretilerek farklı tasarımlara gidilebilir. Ayrıca tasarım yapılırken malzemenin tasarımla uyumunu da göz önüne almak gerekmektedir. Potansiyel görsel esin kaynaklarının yanı sıra koleksiyonun daha maddi ve malzemeye yönelik bileşenleriyle ilgili bilgi toplamak önemlidir. Bedenin nasıl kaplandığı, sarmalandığı, korunduğu, süslendiği, değiştirildiği ve bu şekilde malzemelere yönelik bir anlayışla nasıl ele alınacağı bir moda tasarımcısı tarafından düşünülmelidir. Bir kıyafetin tasarımı kadar, sürecin ilerleyen aşamalarında düşünce geliştirmek maddi nesnelere olmaktadır (Seivewright, 2013, s. 29). Ürünün uygulama aşamasında da karşılaşılabilecek sıkıntılar malzeme araştırması ve malzeme denemelerinin yapılmasıyla büyük ölçüde giderilebilir.

Görsel 4. Kullanılan Kumaş Örnekleri

Uygulanan koleksiyon çalışmasında malzeme araştırması ve seçimi esas ürün baz alınarak yapılmıştır. Geleneksel giyside yer alan ana kumaşın desenleri, astar kumaşının da türü (Kandıra bezi) malzeme seçiminde etken olmuş ve esas giyside kullanılmıştır (Görsel 4).

1.2. Detay Hazırlıkları

1.2.1. Moda Tahminlerinin Belirlenmesi

Moda tasarımı alanında koleksiyonlar sadece sürece bağlı kalmayıp aynı zamanda belirlenen tahminler doğrultusunda yapılmaktadır. Yani kumaş çeşidinden renk ve süsleme özelliklerine kadar her sezon için belirlenen tahminler bulunmakta ve tasarımcı koleksiyon hazırlama aşamasında bu tahminleri de değerlendirerek tasarımlarını hazırlamaktadır. Tahminler her sezon için ayrıca yapılır. Bu tahminlerde kimi zaman yenilikçi bir bakış açısı izlenirken; kimi zaman ise geçmişe dönüş söz konusu olur. Her yıl iki kez bir araya gelen uluslararası bir ekip, başlıca kumaş ve giysi üreticilerinden, iplik boyamacılarından, renk danışmanlarından, moda tahmincilerinden ve tekstil tasarımcılarından oluşur. Bu ekip, moda trendlerine uygun olarak renk ve tema önerilerini değerlendirir ve ilk belirlemelerini yapar. Renkler, bu çalışmaların odak noktası olup, hem cinsiyete göre hem de farklı tüketici gruplarına hitap edecek şekilde kategorilere ayrılır. Belirlenen bazı renkler, sezonun öne çıkan anahtar renkleri olarak belirlenir ve bu renkler ile temalar, gelecek sezonun moda renkleri olarak diğer firmalar ve üreticilerle paylaşılır. (Alpan, 2005, s. 36). Araştırmada tahminlerin belirlenmesinde "New York" ta bulunan "Donegar Creative Services" isimli analiz birimi ve Londra' da Julian ve Marc tarafından kurulmuş olan "Worth Global Style Network" (WGSN) isimli analiz firmaları esas alınmış ve koleksiyon bu firmaların verileri doğrultusunda oluşturulmuştur. Koleksiyonun oluşturulmasında renk ve malzeme tahminleri çalışma kapsamına alınmış; firmaların diğer tahmin seçenekleri kapsam dışı bırakılmıştır.

1.2.2. Hedef Kitlenin Belirlenmesi

Tasarım sürecinde çeşitli kriterlerle sınıflandırmalara gidilmekte, böylece daha sağlıklı sonuçlar elde edilmektedir. Kişiler farklı özelliklere, çeşitli yaş guruplarına, farklı konumlara sahip olmaktadır. Bu faktörler de tüketicilerin tercihlerinde farklılıklara yol açmaktadır. Bu nedenle hedef kitle belirlemek hem sınıflandırmaya giderek belli bir doğrultuda çalışmak hem de belli bir pazar belirlemek adına önem taşımaktadır. Çalışmada hedef kitle çalışan orta yaş kadın gurubu olarak belirlenmiştir. Kadın tüketicilerin iş hayatına yoğun katılımı, onların rol ve etkilerinin artmasına yol açarak büyük ölçekli perakende sektörüne olan ilgiyi artırmaktadır. Şirketler, kendi gelirini harcayabilen ve ürün seçimlerini kendisi yapabilen kadınları stratejik hedef olarak belirlemektedir (Aksulu & Özgül, 1999, s. 89). Bu nedenle araştırma kapsamında harcama özgürlüğüne de sahip olan çalışan kesime hitap etmek tercih sebebi olmuştur. Orta yaş; kadın tüketicilerin tarzlarına, vücut yapılarına uygun giyinme becerilerine, kimlikleriyle örtüşen renk ve giysilere en hâkim oldukları dönemdir. Bu yaşlarda gençlik dönemindeki arayış çabaları sonuçlandırılmış ve kişi tarzını belirlemiş olur. Ayrıca

yaşlılık döneminden önce kadının en fazla alışveriş yaptığı dönem de orta yaş dönemidir.

1.2.3. Müşteri Beklentilerinin Belirlenmesi

Müşteri beklentileri, belirlenen hedef kitleye uygun olarak saptanmalıdır. Fakat bunun dışında müşterilerin genel beklentileri de söz konusudur. Day (1998), müşteri düşünceleri üzerine yapılan çalışmalarda bazı önemli unsurları vurgulamıştır. Bunlar temel isteklerin belirlenmesi, müşteriler tarafından ifade edilen her şeyin dikkate alınması, düşüncelerin gerektiğinde kısaltılması ve düşüncelerin birleştirilmesi olarak sıralanabilir. Bir ürünün başarılı sayılabilmesi ancak onun müşteri tarafından benimsenmesiyle sağlanmış olur. Bu nedenle ürünün tasarım sürecinde müşteri odaklı çalışmak ve müşterilerin beklentilerine göre hareket etmek önem taşımaktadır. Araştırmada bireysel tasarım yaklaşımı benimsenmiş olup; kişiye özel tasarımlar yapılmıştır. Bu sebeple müşteri olarak hedef kitlede yer alan orta yaş kadın grubuna yönelik tasarım modelleri geliştirilmiştir.

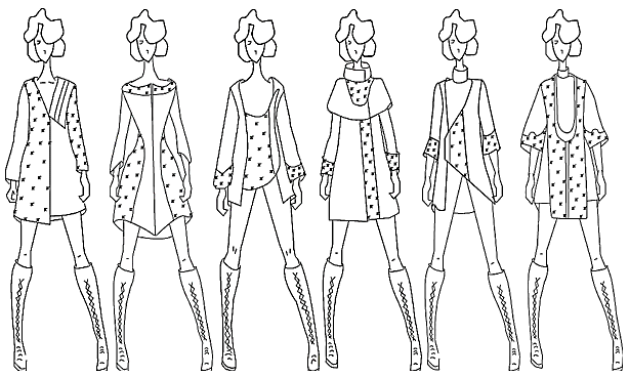
2. Oluşturma Süreci

2.1. Tema ile İlgili Eskiz Çizimleri

Bu aşamada belirlenen tema ile ilgili eskiz çizimler yapılmaktadır. Çalışmada ele alınan kıyafetler üzerinden çeşitli kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler dikkate alınarak yeni giysi tasarımları oluşturulmuştur. Buna göre;

Zıbın için belirlenen kriterler şu şekilde sıralanabilir:

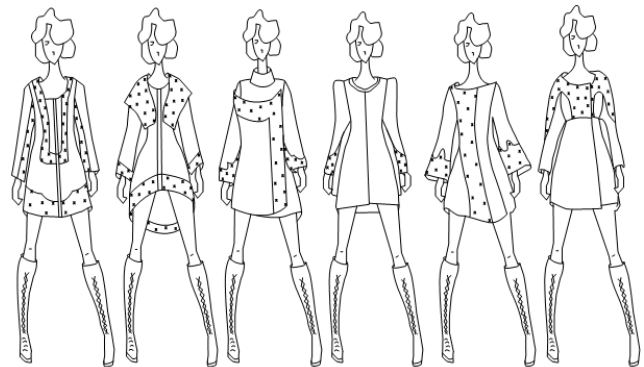
- Dış giyim esaslarına uygun olarak tasarlanacaktır,
- Önden açık olacaktır,
- Sert bir form elde etmek adına giysi ve astarı arasında elyaf kullanılacaktır,
- Kapitone dikişi uygulanacaktır,
- Bol kesimli olacaktır,
- Kesiklerle model özellikleri kazandırılacaktır,
- Uzun ve takma kollu olacaktır,
- Desenli ve düz olmak üzere çift kumaş kombini yapılacaktır,
- Model boyu kalça ve diz arasında tutulacaktır.

Görsel 5. Zıbın Eskiz Çizimleri

2.2. Eskizlerden Model Geliştirilmesi

Giysi tasarımı dinamik bir süreçtir. Tema ya da fikir doğrultusunda geliştirilerek sonuca ulaşır. İlk eskizler taslak niteliğinde fikir aktarımları olup; geliştirilmeye ihtiyaç duyar. Bu sebeple esas koleksiyon parçaları seçilmeden önce eskizler üzerinden yenileri geliştirilir. Koleksiyon hazırlama sürecinin bu kısmında, çizilen eskiz çalışmalarından onaylananlar üzerinden yeni çalışmalar yapılmaktadır. Bu çizimler koleksiyon parçaları arasında uyum gözetilerek yapılır. Bu aşamada elde edilen çizimlerden istenilen sonuç alınamadıysa oluşturma sürecinin ilk basamağı olan tema ile ilgili eskiz çizimlerine geri dönüş yapılır.

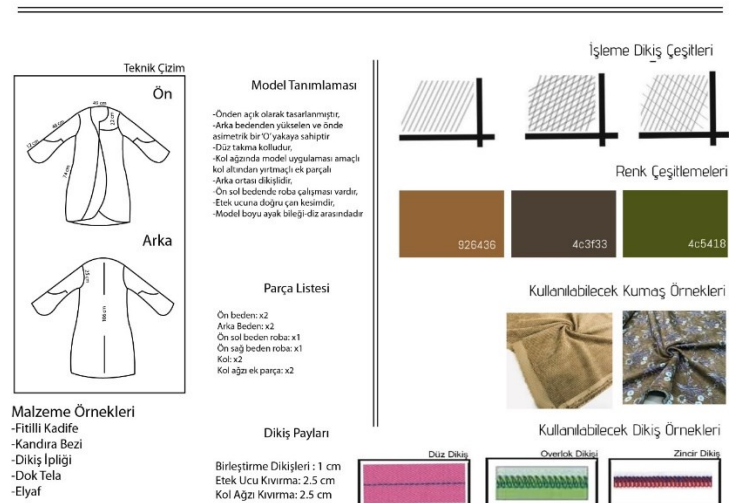
Görsel 6. Eskizler Üzerinden Geliştirilen Çizimler

2.3. Model Üzerinde Detaylandırma Çalışmaları

Bu aşamada modellerle ilgili detayların üzerinde çalışılmaktadır. Giyside istenilen süslemeler, model özellikleri vb. çalışmalar bu kısımda planlanmaktadır. Giysi tasarımında genel bir yaklaşım izlenirken, giysinin ayrıntılarında detay çalışmaları ayrıca yapılmaktadır.

Ürün: Zıbın
Beden: 38

Model No: 3
Sezon: Sonbahar/Kış

Görsel 7. Ürünün Detay Bilgileri

2.4. Koleksiyon Parçalarının Seçilmesi

Bu aşamada eskiz ve eskizlerden geliştirilmiş parçaların arasından koleksiyon tanımına uygun olarak parçalar seçilmektedir. Seçilen parçalarda ortak bir dil birliği olması zorunludur. Koleksiyon kelime anlamı olarak aynı türde olanları sınıflandırma anlamındadır. Dolayısıyla aynı tür, özellik ve nitelikteki parçaları bir araya getirmektir. Koleksiyon parçalarında belli bir düzen takibi olmalıdır. Çalışmada ele alınan beş parça giysi türünde seçilmiş koleksiyon parçalarının tümü eskiz çizimlerinden geliştirilen parçalar olarak belirlenmiştir.

3. Sonuçlandırma

3.1. Ürün için Modele Uygun Malzeme Seçimi

Bu aşamada model için malzemeler belirlenir. Bu malzemeler modelin özelliğine, süsleme yapısına, kullanım alanı vb. şartlara göre belirlenmelidir. "Belirli bir uygulama için hangi malzemenin daha uygun olduğuna karar verilirken, göz önüne alınması gereken çeşitli kriterler bulunmaktadır. Bunlar elde edilebilirlik, işlenebilirlik ve maliyettir" diyor Çiltepe vd. (2012) tasarımcının tasarım esnasında kullanabileceği çeşitli malzemeler arasından doğru tercihin hangisi olduğunu belirlemek için malzeme bilgisinin iyi olması gerektiğini ve malzemelerin genel anlamda kimyasal, fiziksel ve işlenebilirlik özelliklerinin bilinmesindeki önemine değinmektedirler (s. 129-130). Çalışmada kullanılan malzemeler, yola çıkılan kıyafetlere uygunluğu göz önünde bulundurularak seçilmiştir. Renk ve desenler orijinal kıyafetlere en yakını olarak tercih edilirken; kumaş türü bakımından aynı türde kumaşlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Süsleme malzemelerinde renk ve malzeme uyumuna dikkat edilmiştir. Ayrıca ürünün sağlık kriterlerine uygun olması açısından sentetik malzemeler kullanılmayarak doğal malzemeler seçilmiştir.

3.2. Prototip Dikimi

Prototip üretimi özellikle hazır giyim firmalarında modelin üretime uygunluğunu tespit etmek amacıyla yapılan ön dikim çalışmasıdır. Prototip dikimi çeşitli amaçlarla yapılabilir. Bunlardan ilki giysi kalıbının düzgünlüğünü saptamaktır. Prototip dikim sayesinde kalıbın vücuda oturup oturmadığı belirlenir ve buna göre düzeltmeler uygulanır. Bir diğer amaç, modeli üretirken karşılaşılabilecek sorunları tespit etmektir. Bu şekilde üretime geçildikten sonra meydana çıkabilecek sorunlar önlenmiş olur. Aynı zamanda bir tasarımda çizim üzerinden her zaman istenilen sonuca ulaşamayabilir. Prototip üretimi, sağlıklı sonuca ulaşıp ulaşamayacağı hakkında fikir vereceğinden önemli bir işlemdir. Ayrıca maliyetin hesaplanması konusunda önemli bir aşamadır. Araştırmada seri üretim olmayacağından, her parçanın koleksiyonundan birer adedi esas malzemeleriyle üretilmiştir.

3.3. Koleksiyon Sunumu

Koleksiyon parçalarının sunumu çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilir. Bunu belirlemek için öncelikle tasarımların yapılış amacından yola çıkılmalıdır. Sunum şekli koleksiyonun oluşturulma amacına göre değişiklik gösterebileceği gibi sunum yapılacak hedef kitleye göre de belirlenebilir. Koleksiyon sunumunun önemi büyüktür. Bunun nedeni ise, tasarımın tüm aşamalarının tamamlanmış olarak müşterinin beğenisine sunulması olarak açıklanabilir. Araştırmada koleksiyon parçaları arasından seçerek üretilmiş modelin sunumu fotoğraf çekimiyle gerçekleştirilmiştir.

Görsel 8. Ürünün Fotoğraf Çekimi Görüntüleri

Sonuç

Tasarım birçok disiplinde yer alan, farklı bilim ve sanat dallarında incelenen, birçok araştırmaya konu olan bir alandır. Her nesne bir tasarım ürünüdür. Dolayısıyla nesnelerin görselliğini, kullanılabilirliğini, elverişliliğini sistematik bir tasarım planına dayandırmak doğru olacaktır.

Farklı disiplinlerden yola çıkılarak yeni araştırmalar yapılması giderek önem kazanmaktadır. Bu şekilde araştırmacı hem yakın alanlar hakkında bilgi sahibi olmakta, hem de kendi alanıyla diğer alanları karşılaştırarak çıkarımlar elde

etmektedir. Çalışmada tasarımla iç içe olan mimari, grafik, endüstri ürünleri, moda gibi alanlarda kullanılan tasarım modelleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bunun sonucunda, koleksiyon hazırlama sürecinin belli bir modele dayandırılarak yapılmasının nitelikli çalışmalar için gerekli olabileceği sonucuna varılmıştır.

Tüketim, marka, estetik gibi kavramlarla etkileşimli olarak çalışılan tasarımın etki alanı büyüktür. Önemli bir çalışma alanı bulunan tasarım kavramı, araştırmada temel konu olarak ele alınmıştır. Çeşitli sanat ve bilim dallarından olmak üzere Cross, Pahl ve Beitz, Staudacher vd., March, Brigitte Borja De Mozota, French ve moda tasarımından CH Lin ve CH Twu, Koca vd., Çivitçi, Dal ve Gürpınar'ın model önerileri incelenmiştir. Buna göre genel olarak modellerin araştırmalardan yola çıkılarak ve üretime dayandırılarak oluşturulduğu görülmüştür. Ayrıca birkaç modelde geriden beslenme söz konusuysen diğerlerinde süreç direkt sonuca dayandırılmıştır. Bazı modeller yüzeysel, bazıları ise daha ayrıntılı olarak süreci tamamlamışlardır. Süreç örnek bir uygulama doğrultusunda maddeler halinde incelenmiştir. Buna göre ön hazırlık aşamalarında konu, tema, müşteri odaklı olarak literatür desteğiyle çalışılmış, oluşturma ve sonuçlandırma aşamalarında ise uygulamaya yönelik çalışmalar söz konusu olmuştur.

Türkler tarih boyunca kültürlerine önem vermiş, geçmişlerini koruyarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Türk kültürünün bir parçası olan geleneksel Türk giysileri de korunarak gelecek nesillere aktarılmalıdır. Bununla beraber Türklerin zengin giyim kültürü Batı etkisinde gelişen moda sektörüne farklı bakış açıları kazandırabilir. Yeni oluşturulan tasarım modeli doğrultusunda hazırlanan koleksiyon çalışmalarının teması geleneksel giysiler olarak belirlenmiştir. Kültürel değerler toplumu yaşatan varlıklardır. Kişi ve toplumlar ancak kültürlerine sahip çıkarak varlıklarını koruyabilirler. Bu sebeple kültürel değerleri barındıran çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

Giyimde koleksiyon hazırlama süreci farklı yöntemlerle olabilmektedir. Bu çalışma doğrultusunda yeni koleksiyon oluşturma süreçleri oluşturularak gerek hazır giyim firmalarında gerekse kişiye özel giysi tasarımında amaca yönelik en uygun süreç seçilerek bu doğrultuda tasarım modelleri üzerinden koleksiyonlar hazırlanabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir-A.Y.F., H.H.; Tasarım-A.Y.F., H.H.; Denetleme-H.H.; Kaynaklar-A.Y.F.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi-A.Y.F.; Analiz ve/veya Yorum-A.Y.F., H.H.; Literatür Taraması-A.Y.F.; Yazıyı Yazan-A.Y.F.; Eleştirel İnceleme-H.H.; Diğer-A.Y.F.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept-A.Y.F., H.H.; Design-A.Y.F., H.H.; Supervision-H.H.; Resources-A.Y.F.; Data Collection and/or Processing-A.Y.F.; Analysis and/or Interpretation-A.Y.F., H.H.; Literature Search-A.Y.F.; Writing Manuscript-A.Y.F.; Critical Review-H.H.; Other-H.H.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Aksoy, N. (2003). Action research: A method for improving and changing educational practices. *Educational Administration: Theory and Practice*, (36), 474-489. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108417>
- Aksulu, İ., & Özgül, E. (1999). Pazarlama çevresi ve pazarlamada yeni yaklaşımlar. In M. Reyhanoglu (Ed.), *4. Ulusal pazarlama kongresi-21. Yüzyıl eşiğinde ulusal pazarlama bildirileri* (pp. 83-94). Aydoğdu Ofset. <https://www.pazarlama.org.tr/uploads/files/upk4.pdf>
- Alpan, E. (2005). *Collection designing and developing methods of ready made garment industry* (Thesis No. 198364) [Master Thesis, Marmara University]. Thesis Center of YOK.
- Bedük, S. & Bilki-Harmankaya, H. (2010). Male dress-gown examples taking place in Konya city museums and special collections. *Selçuk University Journal of Studies in Turcology*, (27), 679- 708. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sutad/issue/26306/277277>
- Conti, G. M., & Vacca, F. (2008). Textile traditions and fashion design. New experiential paths. In *Changing the change: Design, visions proposals and tools proceedings* (pp. 1-14). Umberto Allemandi & C. https://www.academia.edu/11959947/Textile_Traditions_and_Fashion_Design_New_Experiential_Paths
- Cooklin, G. (1991). *Introduction to clothing manufacture*. BSP Professional Books.
- Cross, J. (2000). Street vendors, and postmodernity: Conflict and compromise in the global economy. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 20(1/2), 29-51. <https://doi.org/10.1108/01443330010789061>
- Çiltepe, E., Gürbüz, H., & Şeker, U. (2012). Developing an internet based software intended for the material selection for design and manufacture. *Batman University Journal of Life Sciences*, 1(2), 127-137. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/313478>

- Çivitçi, Ş. (2004). *Moda pazarlama*. Asil Yayın Dağıtım.
- Dal, V., & Gürpınar, M. (2010). *Hazır giyim sanayinde hızlı moda kavramı ve bir model önerisi*. İstanbul Sanayi Odası. http://www.iso.org.tr/sites/1/upload/files/hazir_giyim_model_onerisi-261.pdf
- Day, R. G. (1998). *Quality function deployment: Linking a company with its customers*. ASQC Quality Press.
- De Mozota, B. B. (2005). *Tasarım yönetimi* (S. Kaçamak, Trans.). MediaCat. (Original work published 2003). https://www.researchgate.net/profile/Brigitte-Borja-De-Mozota/publication/341764490_TASARIM_YONETIMI_2005/links/5ed2855245851529451bfa63/TASARIM-YONETIMI-2005.pdf
- Dexter-Lord, G. (1999, September 17). *The power of cultural tourism* [Conference presentation]. Wisconsin Heritage Tourism Conference, Lac du Flambeau, Wisconsin, United States. https://www.lord.ca/Media/Artcl_PowerCultural_Tourism-GL.pdf
- Duman, A. (2009). The clothing motif in our oral culture. *Turkish Culture and Hacı Bekts Veli Research Quarterly*, (49), 225-236. <https://hvbdergisi.hacibayram.edu.tr/index.php/TKHBVD/article/view/981>
- French, M. J. (1999). *Conceptual design for engineers*. Design Council.
- Genç, Y. (2008, June 27). *Kentin sosyal değişiminde yöresel kültürlerin (hemşehri dernekleri) rolü* [Conference presentation]. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yöresel Kültürler Sempozyumu, Kocaeli, Turkey. <http://www.kocaeliaydinlarocagi.org.tr/Yazi.aspx?ID=528>
- Guercini, S., Bernal, P. M., & Prentice, C. (2018). New marketing in fashion e-commerce. *Journal of Global Fashion Marketing*, 9(1), 1-8. <https://doi.org/10.1080/20932685.2018.1407018>
- Hakan-Verdu-Martinez, E. (2012). Alternative materials in fashion design as proposal of artistic expression: Ceramic dresses. *Art & Design*, 3(3), 162-181. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sanattasarim/issue/20647/220293>
- Heufler, G. (2004). *Design basics*. A.G. Niggli.
- İşbilen, A. (2005). Küresel dünyanın giyimdeki tasarım konsepti karşısında, Burdur yöresel giysilerinin yarışabilirliği. In G. Yıldız, M. Z. Yıldırım, & Ş. Kazan (Eds.), *1. Burdur Sempozyumu Bildiri Kitabı* (pp. 23-28). Fakülte Kitabevi.
- Jones, S. J. (2009). *Moda tasarımı* (H. Kılıç, Trans.). Güncel Yayıncılık. (Original work published 2002).
- Koca, E. (2018). Designers' approach to fashion design nourished from cultural elements. *Researcher: Social Science Studies*, 6(4), 109-117. <https://doi.org/10.18301/rss.753>
- Koca, E., Koç, F., & Çotuk, S. (2009). Geleneksel giyim öğelerinin esin kaynağı olarak giysi tasarımına katkıları. *E-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)*, 4(3), 88-103. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/112110>
- Koç, F. & Pamuk, B. (2003). Geleneksel Türk giyim kuşamının derlenmesi ve belgelendirilmesinde uygulanacak bir dökümantasyon denemesi. In M. Ö. Oğuz, & T. Saltık-Özkan, (Eds.), *Türkiyede Halk Bilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri* (pp. 243-255). Gazi University Thbmer Publications. [https://cms.hacibayram.edu.tr/api/files/1/Hac%C4%B1bayram%20AHBV/thbmer\(tr-TR\)/Tu%CC%88rkiye%27de%20halk%20bilimi%20mu%CC%88zecilig%CC%86i%20ve%20sorunlar%C4%B1%20-min.pdf](https://cms.hacibayram.edu.tr/api/files/1/Hac%C4%B1bayram%20AHBV/thbmer(tr-TR)/Tu%CC%88rkiye%27de%20halk%20bilimi%20mu%CC%88zecilig%CC%86i%20ve%20sorunlar%C4%B1%20-min.pdf)
- Lee, S. (2005). *Fashioning the future: Tomorrow's wardrobe*. Thames Hudson Ltd.
- Mangır, A. F., & Harmankaya, H. (2023). Establishing a design process focused on traditional Circassian women's clothing within the context of cultural sustainability. *Art Vision*, 29(51), 186-200. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/artvision/issue/83017/1429271>
- March, L. (1984). The logic of design. In *developments in design methodology* (pp. 265-276). John Wiley & Sons.
- Öngen, A. G. (2016). Perception of today's wearable art under light of traditional textile techniques. *İdil Journal of Art and Language*, 5(24), 1237-1254. <https://doi.org/10.7816/idil-05-24-12>
- Pahl, G., & Beitz, W. (1996). *Engineering design: A systematic approach*. Springer-Verlag.
- Paralı, A., & Çakır, M. (2023). Cultural sustainability and cultural focused design process in fashion design. *New Era International Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 8(17), 125-146. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7757402>
- Paralı, A., & Mangır, A. F. (2024). The position of the traditional Çintemani motif in Turkish culture and its reflections on contemporary clothing designs: Digital collection preparation example. *Korkut Ata Journal of Studies in Turcology*, (15), 1491-1523. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1423039>
- Pehlevan, Ş. (2008, June 27). *Serbest zaman kavramı içinde Kocaeli ili Kandıra ilçesindeki yöresel kültürün araştırılması* [Conference presentation]. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yöresel Kültürler Sempozyumu, Kocaeli, Turkey. <http://www.kocaeliaydinlarocagi.org.tr/Yazi.aspx?ID=528>
- Polat, G. (2023). Inspiration status of fashion design students from traditional Turkish clothing culture: Çanakkale Onsekiz Mart University example. *The Journal of Cultural Studies*, (16), 17-31. <https://doi.org/10.46250/kulturder.1204416>
- Portioli-Staudacher, A., Van Landeghem, H., Mappelli, M., & Redaelli, C. E. (2003). Implementation of concurrent engineering: A survey in Italy and Belgium. *Robotics and Computer Integrated Manufacturing*, 19(3), 225-238. [https://doi.org/10.1016/S0736-5845\(03\)00029-2](https://doi.org/10.1016/S0736-5845(03)00029-2)
- Pres, M., & Cooper, R. (2007). *The design experience, the role of design and designers in the twenty-first century*. Ashgate.
- Seivewright, S. (2013). *Moda Tasarımında araştırma ve tasarım* (B. Bakın, Trans.; 3rd ed.). Literatür Yayınları.

- Soger, R., & Udale, J. (2013). *Moda tasarımıının temelleri* (Ç. Sirkeci, Trans.; 6th ed.). Literatür Yayınları.
- Uğurlu, P., & Koca, S. K. (2011). Through the Sakarya example, variation occurred in the bride dress. *International Journal of Human Sciences*, 8(1), 1290-1300. <https://www.ijhuman.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/1580>
- Yergesova, S., & Göklüberk-Özlu, P. (2016). Use of traditional Kazakh women's clothing in design of contemporary women's clothing. *Akademik Sanat Journal of Art, Design and Science*, 1(1), 86-93. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/275272>